

Mohai Máté

A vezető tisztségviselők felelősségének lehulló lepléről (gondolatok a Ptk. 6:541. §-ának értelmezéséhez)

I. Problémafelvetés

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. év V. törvénynek a vezető tisztségviselő károkozásáért való felelősségét szabályozó 6:541. §-a szerint, ha a jogi személy vezető tisztségviselője e jogviszonyával összefüggésben harmadik személynek kárt okoz, a károsulttal szemben a vezető tisztségviselő a jogi személlyel egyetemlegesen felel. Az indokolás értelmében a vezető tisztségviselővel szemben támasztott szigorúbb elvárásokra tekintettel írja elő a törvény az egyetemleges felelősséget, mely lehetővé teszi, hogy a károsult a vezető tisztségviselővel és a jogi személlyel szemben is jogosult legyen igényt érvényesíteni. A jogalkotó tehát más feltételt szab a vezetővel szembeni kárigény érvényesítéséhez, mint teszi azt az alkalmazott vagy a jogi személy tagja esetében, hiszen utóbbiak csak szándékos károkozás esetén felelnek egyetemlegesen a munkáltatóval, illetve a jogi személlyel harmadik személyek irányába.¹ Látható, hogy a Ptk. a jogi személy vezető tisztségviselője tekintetében nem tartalmazza a szigorú elválasztás főszabályát, mellyel a jogi személyek hitelezőit kívánja előnyösebb helyzetbe hozni. Ezzel a megoldással pedig lejjebb húzza a jogalkotó a vezetőkről a védelmet jelentő leplet, de vajon meddig?

Megfigyelhető, hogy a törvényhozó sem a szándékos károkozást, sem pedig a visszaélésszerű joggyakorlást nem kívánja meg az egyetemlegesség kimondásához. Az is szembetűnő, hogy a fenti rendelkezés nem speciális szabály, a Ptk.-nak ugyanis nincs olyan, a vezetői felelősségre vonatkozó általános normája, amelyhez képest kivételt jelentene a vezető tisztségviselő harmadik személyekkel szemben fennálló felelősségének megállapítása. Az idézett szabály első ránézésre joggal ébreszthet kételyt az ilyen pozíciót betölteni vágyókban, hiszen pont azt a korlátolt felelősséget nem tartalmazza, amely miatt sokan elmerték vállalni egy jogi személy ügyvezetését. Amilyen szűkszavúan rendelkezik a Ptk. a vezető tisztségviselők felelősségéről, annyi értelmezési lehetőséget rejt magában a hivatkozott jogszabályhely. Az alábbiakban pár gondolattal szeretném bővíteni a témával kapcsolatos jogirodalmi nézeteket.

¹ Ptk. 6:540. § (3).

II. A Ptk. új szabályának rövid bemutatása

A témával választott rendelkezés minden jogi személy típus valamennyi vezető tisztségviselőjére vonatkozik. A vezető tisztségviselők jogosultak a jogi személy irányításával kapcsolatos olyan döntések meghozatalára, amelyek nem tartoznak a tagok vagy az alapítók hatáskörébe.

Török Tamás szerint jogpolitikai szempontból felmerül a kérdés, hogy egyáltalán szükséges-e a nem profitorientált jogi személyek vezető tisztségviselőjének ilyen típusú felelősségét kimondani. Esetleg elégséges lenne a vezető tisztségviselő felelősségét megállapítani a profitorientált jogi személyek (pl. gazdasági társaság, szövetkezet) tekintetében, mellettük ugyanakkor indokolt lehet az ügydöntő felügyelőbizottsági tag, a cégvezető és a vezető állású munkavállaló felelősségét is megteremteni. Ha megengedjük áttörni a szervezeti pajzsot a vezető tisztségviselő tekintetében szerződésen kívül okozott kár vonatkozásában, úgy Török Tamás szerint jogdogmatikai szempontból nincs elvi akadály annak, hogy áttörjük azt az ügydöntő felügyelőbizottsági tag, a cégvezető és a vezető állású munkavállaló vonatkozásában, feltéve, ha e személyek jogviszonyukkal összefüggésben okozzák a kárt, e személyek megtérítési képessége ugyanis rendszerint számottevő, ugyanúgy képes a károsult reparációs igényét erősíteni, mint a vezető tisztségviselő kártérítési felelőssége.²

A magyar jogrendszerben több olyan tényállással³ is találkozhatunk, melyek a vezető tisztségviselők kártérítési felelősségét írják elő harmadik személyekkel szemben, alapvető különbség azonban, hogy a Ptk. idézett rendelkezése nem kívánja meg a jogi személy jogutód nélküli megszűnését, vagy a felszámolási eljárás megindítását a tisztségviselő felelősségének megállapításához. Ez persze nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy harmadik személyek a jogi személy jogutód nélküli megszűnését követően forduljanak az ügyvezetővel szembe a Ptk. 6:541. §-ra, mint jogcímrre hivatkozással, hiszen erre az általános elévülési időn belül lehetőségük van. Fontos kiemelni, hogy minden esetben a vezető tisztségviselő magatartása okozza a hitelezők kárát, így a Ptk. vizsgált szabálya esetében is, utóbbinál a jogalkotó csupán a hitelezőknek kívánt kedvezni azzal, hogy lehetővé tette számukra kárigényüknek a jogi személlyel szembeni érvényesítését. Azzal a jogtechnikai megoldással, hogy az elemzett tényállást a Ptk. LXIX., a

² Török Tamás: *Szerződésen kívüli károkozás szervezeti jogi vetülete: az intézményes felelősségátvitel*, Gazdaság és Jog (2013) No. 6, 19.

³ Ilyen pl. az egyesületek tekintetében a Ptk. 3:86. § (2) bekezdése, a gazdasági társaságokra vonatkozóan a 3:118. §-a, a szövetkezet esetében a 3:347. § (3) bekezdés, a pártok szempontjából a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény 3/F. §-a, a felszámolás elrendelését követően a Cstv. 33/A. §-a, a Ctv. 118/B. §-a pedig a kényszerítő cégek vezető tisztségviselőire vonatkozóan tartalmaz ilyen rendelkezéseket.

más személy által okozott kárért való felelősségről szóló fejezetében helyezte el, a jogalkotó szintén azt kívánta egyértelművé tenni, hogy a jogi személy felel a vezető tisztségviselő, tehát a más által okozott kárért. A Ptk. az egyetemlegesség kimondásával a hitelezők helyett egyértelműen a jogi személyre telepíti a vezető károkozásának kockázatát. Azért beszélünk kockázattelepítésről, mert a jogi személy sem a felelősség általános szabálya, sem pedig a többek közös károkozásának szabályai alapján nem felelne a harmadik személyek irányába. A jogi személy tehát nem a saját, hanem a vezető tisztségviselő kötelezettségéért köteles helyállni.

A fentiekből következik, hogy a jogi személy tulajdonképpen nem „felel” a vezető tisztségviselő által okozott kárért, hanem helyállási kötelezettség terheli. A jogi személy nem valamilyen elmarasztalható, felróható magatartásának szankciójaként köteles teljesíteni a harmadik személyek követelését, hanem pusztán fedezetet kíván teremteni a törvény e kötelezettség előírásával. A jogi személynek ez a kötelezettsége ugyanis nem valamilyen hátrányos megítélés alá eső magatartása következménye, nem valamilyen elmarasztalandó cselekményének szankciója, hanem a vezető tisztségviselő tevékenységéből eredő kockázatoknak a hitelezők számára kedvező elosztását célozza. A harmadik személy indokolt preferálását jelenti ugyanis, hogy arra az esetre, ha adósa, vagyis a vezető nem tud, vagy nem akar teljesíteni, nem maga viseli a teljesítés elmaradásának kockázatát, hanem megnyílik számára a lehetőség, hogy követelését a jogi személlyel szemben érvényesítse pusztán azon az alapon, hogy az egyetemlegesség erre feljogosítja.

Annak ellenére tehát, hogy a jogszabály szövege ezt nem tükrözi, a jogi személy kötelezettsége nem felelőségi alapú.

A harmadik személy kárának megtérítését a jogi személytől és a vezető tisztségviselőtől is követelheti. Mindketten a kártérítés teljes összegével tartoznak, de ha bármelyikük teljesít, a harmadik személlyel szemben a teljesített rész erejéig a másik kötelezettsége is megszűnik. Az egyetemleges kötelezetteket a kártérítési kötelezettség egymás között egyenlő arányban terheli. Ha az egyikük a kötelezettségét meghaladó szolgáltatást teljesített a harmadik személynek, a másik kötelezettől a követelésnek öt terhelő része erejéig az általa nyújtott többletszolgáltatás megtérítését kérheti.

A kártérítés teljesítése tehát a harmadik személy választása szerint követelhető a jogi személytől vagy a vezető tisztségviselőtől, éspedig egészben vagy részben, bármilyen arányban. Felmerülhet a kérdés, hogy a jogi személy beszámítással teljesítheti-e kötelezettségét a károsulttal szemben? Ennek főszabályként nincsen akadálya, hiszen a Ptk. a beszámítást kifejezetten a teljesítés egyik lehetséges módjaként szabályozza. Ennélfogva tehát a jogi személy a harmadik személlyel szemben fennálló lejárt pénzkövetelését a harmadik személyhez intézett jognyilatkozattal a kártérítés összegébe beszámíthatja. A beszámítás erejéig a kötelezettségek meg-

szűnnek. A jogi személy az elévült pénzkövetelését is beszámíthatja, ha a beszámítani kívánt pénzkövetelés elévülése a károsodás bekövetkeztekor még nem következett be. Ha a harmadik személy kártérítési követelése végrehajtható okirattal meghatározott, vagy közokiratba foglalt, akkor abba csak ugyanilyen pénztartozást lehet beszámítani. Beszámításnak nincs helye a vezető tisztségviselő által szándékosan okozott kár megtérítésére irányuló pénzköveteléssel szemben. Ha a harmadik személy kártérítési követelése a vezető tisztségviselővel szemben elévül, az nem hat ki a jogi személy kötelezettségére.

III. A szabályozás múltja, külföldi jogrendszerek megoldásai

A vezető tisztségviselők ügyvezetési tevékenysége valójában döntéshozatali tevékenység, vagyis a jogi személy számára kínálkozó cselekvési lehetőségek közötti választások sorozata. Az ügyvezetésnek minden esetben a jogi személy érdekeit kell szem előtt tartania akkor, amikor az egyes cselekvési lehetőségek közül választ. Az ügyvezetést operatív szervnek is nevezzük: az operatív szerv hatáskörébe tartozó feladatokat a vezető tisztségviselő(k) vagy vezető tisztségviselőkből álló testület látja el.⁴

A vezető tisztségviselők a jogi személyt életre keltő és életben tartó tényezői, tevékenységük a jogi személy tevékenységének számít kifelé. A harmadik személyek, főként hitelezők számára pedig többletbiztosítékkal bír, ha a vezető tisztségviselő az ügyvezetési jogviszonyával (mely lehet munkajogi jogviszony és polgári jogviszony egyaránt) összefüggésben harmadik személyeknek okozott kárért a jogi személlyel egyetemlegesen maga is helytállásra köteles.⁵

Egy társaság a törvényes képviselőjén, a vezető tisztségviselőn keresztül jelenik meg a külvilág felé, ezért a vezető tisztségviselő magatartását, jognyilatkozatait úgy kell tekinteni, mintha azt a társaság tette volna.⁶

A jogi személyek mibenlétének fő problémáját már Moór Gyula is abban látta, hogy hogyan cselekedhet valami, ami nem rendelkezik testtel? A kérdésre nyilvánvaló választ ad a képviselő, illetve a Moór által döntő mozzanatnak vélt jogi beszámítás intézménye. A jogi személy lényegét abban látta, hogy az egyes emberek (a jogi személyek képviselői, tagjai) cselekedeteit a jog nem nekik maguknak, hanem a jogi személynek számítja be. Ennyiben tehát a jogi személy a tétéles jog alkotása, azzal szoros kapcsolatban áll. Előnye a beszámítási teóriának, hogy Moór egy tömör, szabatos definícióba tudja összefoglalni elméletének főbb elemeit.

⁴ Auer Ádám – Bakos Kitti – Buzási Barnabás – Farkas Csaba – Nótári Tamás – Papp Tekla: *Társasági jog*. (Lectum Kiadó, Szeged 2011), 158.

⁵ Nocht Tibor: *A kártérítési felelősség alaptanai a 2013. évi V. törvény alapján* (Menedzser Praxis, Budapest 2014), 38.

⁶ Gárdos István – Gárdos Péter: *A vezető tisztségviselők felelőssége az új Ptk.-ban*, Ügyvédek Lapja (2014) No. 2, 18.

Eszerint a jogi személy nem más, mint meghatározott emberi cselekvések jog által kijelölt beszámítási pontja.⁷

A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 30. § (1) bekezdése kimondta, hogy a társaság felelős azért a kárért, amelyet vezető tisztségviselője e jogkörében eljárva harmadik személynek okozott. A károsultak tehát közvetlenül a társaságot és nem a vezető tisztségviselőket perelhették. A társasággal jogviszonyba kerülő harmadik személyeket (tipikusan hitelezőket) ért, akár szerződészetesen alapuló, akár szerződésen kívüli kár irányukban a társaság jogellenes magatartásának és nem a vezető tisztségviselő magatartásának számíthatott be.⁸ A vezető tisztségviselők polgári jogi felelőssége – mégpedig a régi Ptk. általános kártérítési szabálya (339. §) szerint – a társasággal szemben állt fenn, mégpedig többes, illetve testületi károkozás esetén a régi Ptk. 344. § szerint főszabályként egyetemlegesen. Felelősségük a jogszabályok, a társasági szerződés, illetve a gazdasági társaság legfőbb szerve által hozott határozatok, illetve ügyvezetési kötelezettségeik felróható megszegésével okozott károkért kerülhetett megállapításra [Gt. 30. § (2) bek.]. A vezető tisztségviselők kártérítési felelőssége tehát alapvetően egyirányú, azaz a társasággal szembeni és tipikusan szerződészetesen nyugvó felelősség volt.⁹

Természetesen már a Ptk. hatálybalépését megelőzően is volt lehetőségük harmadik személyeknek bizonyos esetekben a vezető tisztségviselők közvetlen perlésére. A Gt. 30. § (3) bekezdése kimondta, hogy a gazdasági társaság fizetéseképtelenségével fenyegető helyzet bekövetkeztét követően a vezető tisztségviselők ügyvezetési feladataikat a társaság hitelezői érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek ellátni. Külön törvény e követelmény felróható megszegése esetére – ha a gazdasági társaság fizetéseképtelenné vált vagy külön jogszabály szerint, a fizetéseképtelenség vizsgálata nélkül, jogutód nélkül megszüntették – előírhatta a vezető tisztségviselők hitelezőkkel szembeni helytállási kötelezettségét. Ilyen törvény a Cstv., melynek a 33/A. §-a¹⁰ tartalmaz a vezetői felelősségre vonatkozó szabályokat, vagy a Ctv., amely a 118/B. §-ában¹¹ rendelkezik a vezető tisztségviselők szankcionálásáról.

⁷ Kecskés László: *Polgári jog. A személyek joga*. (Dialóg Campus, Budapest–Pécs 2007), 162.

⁸ Nocht Tibor: *A magánjogi felelősség útjai a társasági jogban* (Dialóg Campus, Budapest–Pécs 2005), 149.

⁹ Nocht Tibor: *vj.* 8. 149.

¹⁰ A Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerint, a hitelező vagy – az adós nevében – a felszámoló a felszámolási eljárás ideje alatt keresettel kérheti a bíróságtól annak megállapítását, hogy azok, akik a gazdálkodó szervezet vezetői voltak a felszámolás kezdő időpontját megelőző három évben, a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően ügyvezetési feladataikat nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látták el, és ezáltal a gazdálkodó szervezet vagyona csökkent, vagy a hitelezők követeléseinek teljes mértékben történő kielégítését megghiúsították, vagy elmulasztották a környezeti terhek rendezését.

¹¹ A Ctv. 118/B. § (1) bekezdése szerint, ha a cégbíróság a céget kényszerítő eljárársban törölte a cégjegyzékből, a cég

A német GmbH-kra („*Gesellschaft mit beschränkter Haftung*”), ami a magyar korlátolt felelősségű társaság megfelelője) vonatkozó főszabály szerint a társaság vezető tisztségviselői nem felelnek a hitelezők irányába, bizonyos kivételeket leszámítva. Utóbbira példa a BGB 311. §-ának (3) bekezdésében szabályozott eset, vagyis amikor a jogi személy és a hitelező között létrejött szerződés a vezető tisztségviselőt is kötelezi, mivel utóbbi a hitelezők különösen nagyfokú, a vezető irányába fennálló bizalmát kihasználva köt szerződést a jogi személy nevében, így jelentős befolyást gyakorol a szerződéses tárgyalások, valamint a szerződés megkötése során.¹² A részvénytársaságok („*Aktiengesellschaft*”) igazgatóságának felelőssége elsősorban szintén a társasággal szemben áll fenn. Az rt.-kre vonatkozó német jogi szabályozás is ismer azonban olyan eseteket, amikor az igazgatóságot közvetlenül perelhetik a hitelezők. Itt arról van szó, hogy utóbbiak az rt. helyett érvényesítenek igényt az igazgatósági tagokkal szemben a részvénytársaságokról szóló törvény („*Aktiengesetz*”) 93. § (3) bekezdésében foglalt esetekben. Lehetőség van a közvetlen fellépésre akkor is, ha a vezető tisztségviselő a rendes és lelkiismeretes vezetőtől elvárható gondossági követelményeket súlyosan figyelmen kívül hagyja. Az igazgatóság tagjainak felelőssége azonban mögöttes, a hitelezők csak akkor érvényesíthetik igényeiket velük szemben, ha ez a társasággal szemben nem vezetett eredményre. Kimentésként viszont nem hivatkozhatnak arra, hogy a legfőbb szerv döntésének megfelelően cselekedtek, vagy a legfőbb szerv egyébként mentesítette őket a felelősség alól, vagy nem érvényesítette igényét velük szemben. Ha a társaság felszámolás alá kerül, úgy ennek tartama alatt a felszámoló gyakorolja a hitelezők fent ismertetett jogait. Érdekesség, hogy a hitelezőknek az igazgatósági tagokkal szembeni igényei zrt.-k esetében öt, míg nyrt.-k esetében tíz év alatt évülnek el (AktG 93. §).

A francia jogban a vezetők felelőssége nem csak a társaság irányába áll fenn. Ha a társaság tagja vagy harmadik személy a károsult, akkor lehetősége van közvetlenül is a vezető tisztségviselőkkel szembeni igényérvényesítésre.¹³ A társaság és annak tagjai által érvénye-

vezető tisztségviselője – ideértve a kényszerítő eljárárs előtt a cégjegyzékből törölt vezető tisztségviselőt is – az okozott hátrány erejéig felel a kielégítetlenül maradt hitelezői követelésekért, ha a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően ügyvezetési feladatait nem a hitelezői érdekek figyelembevételével látta el, és ezáltal a cég vagyona csökkent, illetve a hitelezők követeléseinek kielégítése megghiúsult.

¹² Götz Hueck – Christine Windbichler, *Gesellschaftsrecht*, (Verlag C.H. Beck, München 2003), 489.

¹³ A probléma jogi megítélése azonban mégsem ennyire egyszerű. Valóban, a francia társasági jogban, a Code de Commerce L. 223–22., valamint L. 225–251-ben foglalt rendelkezései alapján a vezető tisztségviselők felelnek mind a társaság, mind pedig harmadik személyekkel szemben a vezető tisztségviselői jogkörben, vagy annak alkalmával kifejtett magatartásukkal okozott károkért. Ugyanakkor, a francia Legfelsőbb Bíróság (Cour de Cassation) által kialakított joggyakorlat értelmében a vezető

síteni kívánt igényeket kontraktuális (társasági, vagy megbízási szerződés alapján), míg harmadik személyek követelését deliktuális alapokra helyezi a francia jogalkotó. Ez a megoldás akkor vezethet nehézségekhez, ha a társaság és az egyes tagok egyszerre kívánnak fellépni. Az, hogy a társaság kívánja-e igényét érvényesíteni, természetesen az illetékes szervének hatáskörébe tartozó kérdés. A kisebbségben lévő tagok érdekei védelme érdekében a francia jog bevezetett egy, a kisebbségvédelem körébe tartozó, sajátos keresetfajtát is. Utóbbi valamennyi társasági forma esetében irányadó. Az úgynevezett „*action sociale*” lehetővé teszi, hogy az egyes tagok érvényesítsék a társaság követeléseit. Mivel sok esetben a tag saját kárigényét is érvényesíti („*action individuelle*”), ezért a két keresetfajta gyakran találkozik egymással. A tőkeegyesítő társaságok vezető tisztségviselőivel szembeni igények az általános szabálytól eltérően három év alatt évülnek el.¹⁴

A francia joghoz hasonlóan az angol jog is sok lehetőséget kínál a vezető tisztségviselők felelősségének megállapítására harmadik személyekkel szemben. A kontraktuális felelősség körébe tartozik az az eset, amikor a vezető tisztségviselő azt a látszatot kelti, hogy felhatalmazással rendelkezik a társaság részéről annak nevében egy adott jogügylet megkötéséhez, ilyen felhatalmazása a valóságban azonban nincs. Helytállásra kötelezhető a vezető olyan esetekben is, amikor a harmadik személy többlet biztosítékot igényel a társaság által vállalt kötelezettség teljesítésével kapcsolatban és ezt a biztosítékot a vezető nyújtja. Ugyancsak helytállásra kötelezhető olyan kötelezettség teljesítéséért, melyet egy be nem jegyzett társaság nevében vállalt. A deliktuális felelősség körében kialakult esetjog szerint megállapítható a vezető tisztségviselő felelőssége olyan, a társaság által kiadott tájékoztatóban szereplő hamis állításokkal kapcsolatban is, melyekkel csalást valósít meg. A bírói gyakorlat nem csak a szándékos, hanem a gondatlanságból a valóságnak nem megfelelő tartalommal megtett nyilatkozatok esetében is megállapítja a közvetlen felelősséget. A bírói jog lehetővé teszi a felelősségre vonást olyan esetekben is, amikor a harmadik személlyel a társaság köt szerződést, de a vezető szavattal a szerződés szerű teljesítésért. Bizonyos esetekben a törvényi jog mondja ki a vezető tisztségviselők harma-

dik személyek irányába fennálló felelősségét. Az 1986. évi *Financial Services Act* például kártérítés fizetését írja elő az ügyvezetők számára a tőzsdei tájékoztatók valótlan tartalmáért. A cégnév nem megfelelő feltüntetése szintén vonhat maga után felelősségi jogkövetkezményeket. Ilyet ír elő az 1985. évi *Companies Act*¹⁵ a nem megfelelő cégnév (beleértve a rövidített cégnevet is) alatt vállalt kötelezettségekért. A *British Airways Board v Parish (1979)* ügyben a „*limited*” szó elhagyása miatt állapították meg egy ügyvezető személyes felelősségét. Végül meg kell említenünk azokat a felelősségi alakzatokat, melyek a fizetésképtelenségi eljárásokra vonatkozó jogszabályokban találhatóak. Ilyen rendelkezéseket tartalmaz az 1986. évi *Insolvency Act* és *Company Directors Disqualification Act*.¹⁶

Az Egyesült Államok jogában főszabálynak tekintendő, hogy amennyiben a vezető tisztségviselő jogkörén és ügykörén belül jár el, úgy a társaság által megkötött ügyletekért nem tartozik felelősséggel. Ez alól azonban kivételek is léteznek, amelyeket három csoportba szokás osztani. Az első eset, amikor a vezető kifejezetten garanciát vállal a társaság teljesítéséért, melyből az is következik, hogy ha a társaság nem teljesít, akkor ő fog helyette teljesíteni; ez esetben személyében is felelős e kötelezettségért. Egy ilyen garanciából eredő kötelezettség azonban csak akkor peresíthető és végrehajtható, ha a vezető vállalásért cserébe ellenszolgáltatásban, vagy ennek ígéréteben részesült. Egyes tagállamok joga kötelező alakíságot is előír. A vezetők személyes felelősségének második esete a szerepek öszszemosódása („*confusion of roles*”). Utóbbi esetben arról van szó, hogy a vezető azt a látszatot kelti harmadik személlyel szemben, hogy a saját, és nem a társaság nevében cselekszik; személyes felelőssége természetesen ebben az esetben is fennáll. Itt alapvetően két esetet kell megkülönböztetnünk egymástól. Ha a vezető egyáltalán nem ad tájékoztatást képviselői minőségéről, akkor csak ő felel („*undisclosed principal*”). Ha azonban a vezető utal alkalmazotti mivoltára, anélkül, hogy képviselői jogköréről felvilágosítást adna, úgy egyetemlegesen felel a társasággal. A bírói gyakorlat szerint önmagában a társaságnál betöltött tisztség feltüntetése nem feltétlenül alapozza meg az egyetemleges felelősséget, amennyiben viszont az aláírásból kiderül, hogy a nyilatkozatot a társaság képviselőjeként teszik, az már elegendő az egyetemlegesség megállapításához. A vezető közvetlen perelhetőségének harmadik esete pedig a törvényi felelősség. Mind a társaság, mind a vezető felelőssége megállapítható például az adóbevallási, vagy megfizetési kötelezettség elmaradása esetén. Az Internal Revenue Code száz százalékos adóbírságot ír elő azon vezető tisztségviselőkre vonatkozóan, akik meghatáro-

tisztségviselő e minőségükben eljárva okozott kár, a jogi személy (társaság) által okozott kárnak kell tekintetni, amiért a társaság személyesen, egyedülként felelős, és a vezető tisztségviselő személyes felelősségét csak olyan magatartás esetén lehet megállapítani, amely egyértelműen elválasztható a vezető tisztségviselő megbízatásától („*fautes détachables*”). Ez a joggyakorlat valójában oda vezet, hogy a vezető tisztségviselő a legtöbb esetben mindennemű személyes felelősség alól ki tudja magát menteni, és ezáltal kiüresíti a Code de Commerce hivatkozott rendelkezéseit. Lásd: Cseh Tamás: *A vezető tisztségviselő és a társaság egyetemleges deliktuális felelőssége?*, Polgári Jogi Kodifikáció (2008) No. 5–6, 34.

¹⁴ Hans Jürgen Sonnenberger, *Französisches Handels- und Wirtschaftsrecht*, (Verlag Recht und Wirtschaft, Heidelberg 1991), 146.

¹⁵ A *Companies Act* a részvénykibocsátások körében is több olyan tényállást tartalmaz, melyek alapul szolgálhatnak a vezető tisztségviselők személyes felelősségének megállapításához.

¹⁶ *Nicholas Bourne: Principles of Company Law*, (Cavendish Publishing Limited, London–Sydney 1998), 148–150.

zott, az adójogszabályok által előírt kötelezettségeiket nem teljesítik. A tagállami jogszabályok szintén tartalmaznak hasonló rendelkezéseket.¹⁷

IV. A vezető tisztségviselői jogviszonnyal összefüggő károkozás problematikája

A hatályos magyar szabályozás szerint tehát a vezető tisztségviselő akkor felel a jogi személlyel egyetemlegesen, ha a kárt *e jogviszonyával összefüggésben* okozza. Ha a vezető nem a jogkörében eljárva okoz kárt harmadik személynek, akkor egyetemlegességről sem beszélhetünk, ilyen esetben önállóan felel. Ha pedig nem a vezető tisztségviselő okozta a kárt, úgy a jogi személy felelőssége kerülhet megállapításra. A tagok vagy az alapítók hatáskörébe tartozó döntések meghozatalával harmadik személyeknek okozott károk esetében természetesen úgy kell tekinteni, hogy a kárt maga a jogi személy okozta.

A Kúria egy sokak által vitatott döntése (BH 2004. 408.) alapjául szolgáló tényállás szerint az 1997. június 12-én létrejött szerződéssel a felperes és felesége T.-né dr. G. M. 5 500 000 forint vételárért eladták a perbeli családi házukat P. I. és felesége vevőknek. A vevők az alperessel, az ingatlanközvetítéssel is foglalkozó TS M. Kft. ügyvezetőjével abban állapodtak meg, hogy a vételárat nem a szerződés szerinti módon, közvetlenül a felpereseknek, hanem a Kft.-n keresztül fizetik meg. A vevők az 5 500 000 forint vételárból a Kft.-hez 5 000 000 forintot fizettek be, melyből az alperes a felperesnek és feleségének csupán 2 643 000 forintot adott át. A felperes többször is kérte az alperestől a hiányzó vételár kifizetését, aki azt arra hivatkozva tagadta meg, hogy a vevők sem teljesítettek. 1998 nyarán derült ki, hogy a vevők 5 000 000 forintot már átadtak a Kft.-nek, abból azonban a felperes és felesége 2 357 000 forintot nem kapott meg. Az alperessel szemben folyamatban volt büntetőeljárás során a bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes a felperest és feleségét anyagi haszonszerzés végett szándékosan tévedésbe ejtette, és ezzel nekik 2 357 000 forint kárt okozott.

A pénzüsszegek átvételekor hatályban volt Gt. 207. §-a kimondta, hogy a társaság felelős azért a kárért, amelyet ügyvezetője az ügykörébe eső tevékenységével harmadik személyeknek okozott. Ezt a rendelkezést az indokolja, hogy a társaság ügyvezetői ne saját személyükben feleljenek akkor, amikor a taggyűlés rájuk nézve kötelező határozatait hajtják végre a társaság érdekeit tartva szem előtt. Méltánytalan lenne ugyanis ilyen esetben az ügyvezetőt felelőssé tenni a társaság által okozott károkért. Az ügyvezetők azonban a személyes felelősség alól csak akkor mentesülhetnek, ha a kárt kifejezetten az ügykörükbe eső tevékenységükkel kapcsolatban okozzák, illetőleg ha ezen tevékenységük gyakorlása során az ilyen tisztséget betöltő személytől

általában elvárható gondossággal jártak el. E feltételek hiányában a károsultaknak a társaság helyett az ügyvezetők tartoznak felelősséggel.

A perbeli esetben nem vitásan megállapítható volt, hogy az alperes a felperes és házastársa sérelmére bűncselekményt követett el. A Kúria szerint pedig ez a magatartás semmiképpen sem minősülhet az ügyvezető ügykörébe eső tevékenységnek, mert egyetlen gazdasági társaság tevékenységi körébe sem tartozhat bűncselekmény elkövetésének az elősegítése. Ezen túlmenően az alperes a felperest és feleségét megillető vételár átvétele és annak továbbítása során nem a tőle elvárható gondossággal járt el, magatartása ugyanis csalás bűncselekményének minősült.

A heves jogirodalmi kritikák¹⁸ mellett a bírói gyakorlatban is található a Kúria érvelését nem osztó vélemény. A Ptk. hatálybalépését megelőzően kibocsátott, a jogi személy elkülönült felelősségéről és a felelősség „áttöréséről” szóló, a Szegedi Ítéletábla Polgári Kollégium 2/2008. (XII. 4.) számú kollégiumi véleményével módosított, egységes szerkezetbe foglalt 1/2005. (VI. 17.) számú kollégiumi véleménye szerint, ha a jogi személy vezető tisztségviselője a jogi személy tevékenységi körében eljárva a jogi személlyel szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyban álló harmadik személynek vagyoni érdeksérelmet okoz, a polgári jogi felelősségi jogkövetkezmények a jogi személlyel szemben alkalmazhatók. A tisztségviselővel szemben közvetlenül e jogkövetkezmények akkor sem alkalmazhatók, ha a magatartás egyúttal bűncselekmény törvényi tényállását valósítja meg.

A vélemény szerint általában olyan esetekben, amikor a vezető a jogi személy által megkötött szerződés keretei között, a szerződés teljesítése körében fejt ki magatartását, akkor a jogi személy szerződésben vállalt kötelezettségének teljesítése, tehát a jogi személy tevékenységi körében jár el. Ez akkor is így van, ha ennek során a vezető tisztségviselő a saját érdekei szerint, a magánvagyonára javára cselekszik, és adott esetben magatartása szándékos bűncselekmény törvényi tényállását is megvalósítja. Önmagában bűncselekmény elkövetése nem jelenti azt, hogy a vezető nem a jogi személy tevékenységi körében járt el; bűncselekményt megvalósító magatartás a vezető tisztségviselő részéről a jogi személy működési körében, e jogviszonyával összefüggésben is elkövethető. A vezető részéről a bűncselekmény elkövetése – a jogi személy működési körében eljárva – nem feltételezi továbbá szükségképpen azt sem, hogy a magánvagyonára javára a jogaival visszaélt volna. A Ptk. a „bűncselekménnyel okozott kár” deliktualis felelősségi tényállását nem ismeri, ezért a tisztségviselő magatartásának polgári jogi következményei nem változnak önmagában amiatt, mert a magatartás egyúttal bűncselekmény törvényi tényállását is kimeríti.

A Szegedi Ítéletábla véleménye értelmében a jogi személyt terhelő polgári jogi felelősségi következmé-

¹⁷ Hanno Merkt: *US-amerikanisches Gesellschaftsrecht*, (Verlag Recht und Wirtschaft, Heidelberg 1991), 318–319.

¹⁸ Lásd ehhez: *Cseh Tamás*: vj. 13. 31–36.

nyek nem érintik a természetes személy büntetőjogi felelősségének megállapítását, és vele szemben a büntetőjogi következmények alkalmazását. A büntetőjogi, illetve a polgári jogi önálló jogági felelősség eltérő feltételrendszere miatt a büntetőjogi felelősség magától értetődően alkalmazható a természetes személlyel szemben akkor is, ha a bűncselekményt megvalósító magatartást jogi személy vezető tisztségviselőjeként fejtette ki. Ha a bűncselekmény törvényi tényállása a káreredmény beálltát feltételezi, az nyilván megállapítható olyankor is, amikor egyébként az adott vagyoni érdekserelmet és jogkövetkezményeit a polgári jog nem „kárnak” és nem „kártérítésnek” nevezi. Ha viszont a büntetőeljárás keretében a büntetőbíróság polgári jogi igényt elbírál, akkor döntésének (indokolásának) polgári jogi szabályokkal összhangban álló levezetést kell tartalmaznia. Ha a Be. törvényi felhatalmazása alapján eljáró büntetőbíróság polgári bíróságként hoz döntést, akkor a polgári jogszabályhelyek pontos felidézése elkerülhetetlen, a felelősségi szankciót pedig csak azzal a jogalannyal szemben alkalmazhatja, akivel szemben azt a polgári jog lehetővé teszi. A kártérítés sem funkciója, sem jogi feltételei szerint nem tartozik a büntetőjog büntetési nemei közé, a kártérítést, mint polgári jogi igényt ezért a büntetőeljárásban sem lehet az elkövetővel szembeni „büntetesként” alkalmazni. Az adott esetben eltérő polgári jogi reparatív feltételek fennállását érdemben kell vizsgálni és ettől függően lehet megítélni.

Az „e jogviszonyával összefüggésben” fordulat könnyebb megértéséhez segítségül hívhatjuk a Ptk.-nak az alkalmazott károkozásáért való felelősségre vonatkozó főszabályát¹⁹, mely szerint, ha az alkalmazott a foglalkoztatására irányuló jogviszonyával összefüggésben harmadik személynek kárt okoz, a károsulttal szemben a munkáltató a felelős. A Kúria a BH 2004.11. számon közzétett eseti döntésében kimondta, hogy nem állapítható meg a munkáltató kártérítési felelőssége az alkalmazottja által okozott kárért, ha a károkozó tevékenység az alkalmazott munkaviszonyával nincsen összefüggésben. Az ítélezési gyakorlat alapján a munkáltató felelősségét kell megállapítani akkor, ha az alkalmazott a kárt nem a szoros értelemben vett munkakörében okozta, hanem a munkaköre folytán került olyan helyzetbe, hogy a károkozásra lehetőség nyílt. Ebben az esetben is szükséges azonban a károkozó tevékenységnek a munkaviszonnyal való összefüggése.

A Kúria által elbírált fenti ügyben a munkavállaló a munkaköre folytán igényelhetett olyan önvédelmi fegyvert, amely a saját tulajdonában állt, ennek használata azonban semmilyen tekintetben nem állt összefüggésben a munkaviszonyával. Az irányadó tényállás szerint a munkavállaló a károkozás időpontjában szolgálati idején kívüli pihenőidejét töltötte. Nem a munkáltató érdekében járt el, és nem a munkaköri kötelezettségét teljesítette; tevékenysége nem a munkájával összefüggő, a jogszabályban vagy a munkáltató által meghatározott felada-

tok teljesítését szolgálta, ennek folytán a munkáltató felelősségének megállapítására nem volt jogi lehetőség. A Kúria utalt arra, hogy a szolgálaton kívüli magatartást szabályozó jogszabály a munkáltató és a hivatalos állomány tagja közötti belső viszonyt szabályozza, és sem ennek a jogszabálynak, sem a lőfegyverek használatáról rendelkező jogszabályi rendelkezéseknek a megszegése nem ad alapot a munkáltató kártérítésre kötelezésére a már kifejtett indokoknál fogva.

Egy másik, meghozatala óta irányadónak tekintendő kúriai döntés (BH 1986.230.) tényállása szerint a felperes a kanárimadár tenyésztete részére rendszeresen a III. r. alperes vetőmagboltjában vásárolta a madáreledelt. A bolt vezetője az I. r. alperes volt. A felperes 1984 júniusában repcemagot szándékozott vásárolni a madarai részére, az I. r. alperes azonban azt közölte, hogy a boltban nincs repcemag, de rövidesen szerez a felperes részére. Ez így is történt, a vásárlás napján azonban a felperes madarai fogyasztottak a repcemagból, és még aznap 29 madár elpusztult.

A Kúria kimondta, hogy nem zárja ki az alkalmazotttért való felelősség szabályainak alkalmazását, ha az alkalmazott a munkaköri feladataiba nem tartozó vagy a munkáltató által kifejezetten tiltott tevékenységgel okoz harmadik személynek kárt. E kártérítési felelősség megállapításánál a károkozó tevékenységnek *a munkaviszonnyal való összefüggésén van a hangsúly*. A perben eljáró bíróságok által lefolytatott bizonyítási eljárás alapján azt lehetett megállapítani, hogy a III. r. alperes által üzemeltetett és az I. r. alperes által vezetett vetőmagbolt árukészletéhez tartozott egyéb madáreledel mellett a repcemag is, és az áru megrendelésével és értékesítésével az I. r. alperes *a munkaviszonyával összefüggésében foglalkozott*. A fentiekből következően, ha a felperes a vetőmagboltban vásárolt repcemagot, vélelem szól amellett, hogy az I. r. alperes a repcemagnak a felperes részére történt értékesítését munkaviszonyával összefüggésben végezte.

Az alkalmazott károkozásáért való felelősség szabálya elsősorban azon alapul, hogy az alkalmazott a munkáltató érdekében jár el, a munkaköri kötelezettségének teljesítésével a munkáltatónak jogszabályban vagy szerződésben rögzített feladatai teljesítését szolgálja. Az állandóan követett ítélezési gyakorlat szerint a munkáltató felelősségét kell megállapítani akkor is, ha az alkalmazott a kárt nem a szoros értelemben vett munkakörében okozta, hanem a munkaköre folytán került olyan helyzetbe, hogy kárt okozhatott. Ez az értelmezés azonban *a károkozó tevékenységnek a munkaviszonnyal való összefüggését* változatlanul elengedhetetlennek tartja.²⁰

Érdekességképpen megemlítendő, hogy a lengyel Polgári Törvénykönyv vonatkozó szabálya mindössze annyit mond ki, hogy a jogi személy felel a szervei által okozott károkért.²¹ Nincsen tehát sem egyetemlegesség,

²⁰ BH 1996.89.

²¹ *Dariusz Lubowski: Kodeks cywilny*, (Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2011), 191.

¹⁹ Ptk. 6:540. § (1) bek.

sem pedig utalás a jogviszonnyal összefüggésben történő károkozásra. Utóbbi kimondása egyébként megítélés szerint a magyar polgári jogban is felesleges, hiszen ha az alkalmazott vagy a vezető tisztségviselő nem e jogviszonyával összefüggésben jár el, akkor a kárt nem alkalmazottként vagy vezetőként okozza, így a Ptk.-nak az alkalmazott, vezető tisztségviselő károkozásáért való felelősségre vonatkozó szabályai nyilvánvalóan nem alkalmazhatóak.

A lengyel jog is lehetővé teszi bizonyos esetekben a vezető tisztségviselők jogi személlyel egyetemleges felelősségének megállapítását. Korlátolt felelősségű társaságoknál ilyen helyzet áll elő, ha a társaság alapítása vagy törzstőke-emelése során a vezetők szándékosan vagy gondatlanságból hamis tartalommal teszik meg nyilatkozatukat, mely szerint a tagok vagyoni szolgáltatásra vonatkozó kötelezettségüknek eleget tettek. Ez a felelősség a társaság, vagy a törzstőke-emelés cégjegyzékbe történő bejegyzésétől számított három évig áll fenn.²² Ez a rendelkezés a részvénytársaságokra, valamint azok vezető tisztségviselőire is vonatkozik.²³

A Kúria számos eseti döntésében kimondta, hogy egyetemleges kártérítési felelősség megállapításának helye van akkor is, ha a károkozók felelőssége nem azonos felelősségi alakzat alapján állapítható meg, így például a kontraktuális és deliktuális kárfelelősségi alakzatok egymásmellettsége esetében is.²⁴ Ezért elméletileg elképzelhető lenne, hogy az ügyvezető, akinek a magatartása bűncselekményt valósít meg, deliktuális alapon egyetemlegesen feleljen a jogi személlyel annak szerződésességéért utóbbi szerződéses partnerével szemben, ha a szerződésességet ténylegesen az ő, a jogi személy képviselőjeként tanúsított, a Btk.-ba is ütköző magatartása valósította meg. Ennek lehetőségét a Kúria is vizsgálta egy felülvizsgálati kérelem folytán elé kerülő ügyben.

A tényállás szerint az alperesi kft. bérleti szerződést kötött a felperessel, és a felperes kára a bérleti szerződés megszegéséből származott. A szerződésesség azonban egyben bűncselekmény elkövetését is eredményezte, és a felperes kára ennek folytán következett be. A bűncselekmény mozzanata miatt felmerült a szerződésen kívüli károkozás szabályainak alkalmazási lehetősége, vagyis jelen esetben az, hogy a kft. tagjai az általuk elkövetett és bűncselekménynek minősülő magatartásuk alapján deliktuálisan felelőssé tehető-e. A társaság tagjai büntetőjogi felelősségét a perbeli ingatlant is érintő olyan magatartásuk miatt állapították meg, amelyet a kft. érdekében és nevében végeztek. Nem merült fel tehát olyan többlet-tényállás, amely arra utalt volna, hogy a tagok a társaság és a felperes által kötött szerződéstől függetlenül, a felperes ingatlanát károsító önálló magatartást végeztek volna. Ennek következtében a

szerződésességével okozott kár kizárólag a szerződő felek között vizsgálható.²⁵ Mivel ugyanazon magatartásról van szó, így az egyetemleges felelősség megállapításának sem lehetett helye. Bár a fenti ügyben a jogi személy tagját próbálták az egyetemlegesség kötelékébe vonni, az indoklás analógia folytán a vezető tisztségviselőkre szintén irányadónak tekintendő.

A hivatkozott bírói gyakorlatot áttekintve megítélés szerint megfogalmazható egy-két következtetés a vezető tisztségviselői jogviszonnyal összefüggésben történő károkozással kapcsolatban is.

Bűncselekmény elkövetése véleményem szerint önmagában nem jelenti azt, hogy a vezető nem a jogi személy tevékenységi körében járt el, mivel a bűncselekményt megvalósító magatartás a vezető tisztségviselő részéről a jogi személy működési körében, e jogviszonyával összefüggésben is elkövethető. Amennyiben a vezető *nem* a jogi személy és harmadik személy közötti szerződéstől *függetlenül* jár el, úgy bűncselekmény elkövetése esetén is meg kell állapítani a vezető tisztségviselői jogviszonyával összefüggő károkozást. Ami pedig azt az érdekes helyzetet fogja szülni, hogy a jogi személy nem csupán a Ptk. 6:541. §-ban meghatározott jogcímen, de szerződésességéért való felelősség jogcímén is perbe lesz vonható, sőt, a károsult harmadik személy akár azt a megoldást is választhatja, hogy elsődlegesen a jogi személyt a szerződésesség alapján, másodlagosan pedig (arra az esetre, ha a bíróság a jogi személy szerződésességen alapuló felelősségét nem látná megállapíthatónak, kivéve ezzel a non-cumul elvének²⁶ megsértését) a jogi személyt és a vezető tisztségviselőt a Ptk. 6:541. § alapján kéri marasztalni.

Akkor nem állapítható meg a jogi személy kártérítési felelőssége a vezető által okozott kárért, ha a károkozó tevékenység a vezető tisztségviselői jogviszonyával nincsen összefüggésben. Ha a vezető a kárt nem a szoros értelemben vett vezetői jogkörében okozta, hanem e jogviszony folytán került olyan helyzetbe, hogy a károkozásra lehetőség nyílt, úgy a jogi személy felelősségét is meg kell állapítani. Ebben az esetben is szükséges azonban a károkozó tevékenységnek a vezetői jogviszonnyal való bizonyos összefüggése. Amennyiben viszont az alábbi feltételek közül valamennyi teljesül, abban az esetben nincs helye a jogi személy felelősségre vonásának: a vezető *nem* a jogi személy érdekében jár el, *nem* a vezető tisztségviselői jogviszonyából eredő köteleességét teljesíti, *tevékenysége nem e köteleességével összefüggő*, az *nem* a jogszabályban vagy a létesítő okiratban, legfőbb szervi határozatban, megbízási- vagy munkaszerződésében meghatározott feladatok teljesítését szolgálta.

Nem zárja ki a jogi személy egyetemleges felelősségének megállapítását, ha a vezető tisztségviselő a fel-

²⁵ BH 2001.113.

²⁶ A Ptk. 6:145. §-a szerint a jogosult kártérítési igényét a kötelezettel szemben akkor is a szerződésességével okozott károkért való felelősség szabályai szerint érvényesítheti, ha a kár a kötelezett szerződésen kívül okozott károkért való felelősségét is megalapozza.

²² Dariusz Lubowski: *Kodeks spółek handlowych*, (Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2015), 173.

²³ Dariusz Lubowski: *vj.* 22. 345.

²⁴ Lásd: Az Opten Kiadó Ptk. Kommentárja, 2014. A 6:524. §-hoz fűzött magyarázat.

adatkörébe nem tartozó vagy a jogi személy által kifejezetten tiltott tevékenységgel okoz harmadik személynek kárt. E kártérítési felelősség megállapításánál a károkozó tevékenységnek a vezetői jogviszonnyal való összefüggésén van a hangsúly. Ha a vezető olyan tevékenységével okoz kárt, mellyel a vezetői jogviszonyával összefüggésben foglalkozik, melyet e jogviszonyában eljárva rendszeresen kifejt, úgy az egyetemlegesség megállapítható. A fentiekből következően, ha a vezető az adott esetben kárt okozó tevékenységet vezető tisztségviselőként is gyakorolja, vélelem szól amellett, hogy a kárt vezetői jogviszonyával összefüggésben okozta.

A fentiekben már volt róla szó, hogy a magyar jogrendszerben a vizsgált mellett több olyan szabály is található, amely a vezető tisztségviselő felelősségét mondja ki harmadik személyekkel szemben. Nagyon fontos különbség azonban, hogy a korábban említett tényállások mindegyikében megkövetel a jogalkotó egy olyan többletmagatartást (a hitelezői érdekek figyelmen kívül hagyása a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet beálltát követően) a vezető tisztségviselőtől, amely őt mintegy önálló károkozó jogalannyá minősíti. Az elemzett szabály esetében azonban nem ez a helyzet. Az már egy más kérdés, hogy ezekben az esetekben sem zárja ki semmi annak a lehetőségét, hogy a hitelezők a speciális tényállások mellett a Ptk. 6:541. §-ára is hivatkozzanak keresetükben. Hiszen a vezető, aki a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet beálltát követően figyelmen kívül hagyja a hitelezők érdekeit, vezetői tisztségviselői jogviszonyával összefüggésben teszi ezt.

V. Konklúzió

Véleményem szerint a Ptk. 6:541. §-át valamennyi, a vezető tisztségviselő által jogkörében eljárva okozott kár esetén alkalmazni kell. Megítélésem szerint tehát a törvényi tényállás *nem* csak „azon tisztségviselői károkozásokra vonatkozik, amelyek az ügyvezetői jogviszonnyal vannak összefüggésben, de a károkozó magatartás jellege folytán mégsem minősíthetők a jogi személy által okozott kárnak, hanem valamennyi károkozásra, mely az ügyvezetői jogviszonnyal összefüggésben történt.”²⁷

A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 30. § (1) bekezdése kimondta, hogy a társaság felelős azért a kárért, amelyet vezető tisztségviselője e jogkörében eljárva harmadik személynek okozott. Ebben az esetben tehát igaz, hogy a vezető tisztségviselőt csak akkor lehet felelőségre vonni, ha a károkozó magatartása annak jellege folytán nem minősíthető a jogi személy által okozott kárnak. Ezt a szabályt azonban a Ptk. már nem tartalmazza, hanem *helyette* a 6:541. §-a a már említett módon rendelkezik. Mivel a Ptk.-ban már nem szerepel az említett Gt. rendelkezés, nincsen tételes jogi alapja annak, hogy a vezető tisztségviselő felelősségéről szóló 6:541. §-ban található „e jogviszonyával összefüggésben” fordulatot

másképpen értelmezzük, mint az alkalmazott és a jogi személy tagja felelősségére irányadó 6:540. § (1)–(2) bekezdéseiben található, az alkalmazotti és tagsági jogviszonyra vonatkozó rendelkezést. Az pedig vitán felül áll, hogy a Ptk. hivatkozott bekezdései az alkalmazott és a tag *valamennyi* károkozására vonatkoznak, melyet e minőségükben követnek el, ezért nem tudok azonosulni azzal a jogirodalmi nézettel, mely szerint, ha a vezető tisztségviselő ügyvezetői jogkörében eljárva harmadik személynek kárt okoz, azt úgy kell tekinteni, mintha a kárt a társaság okozta volna.²⁸ A magam részéről a Gt. „e jogkörében eljárva” és a Ptk. „e jogviszonyával összefüggésben” fordulata között sem érzek különbséget. Az eltérés a két szabály között nem ebben, hanem a jogi személy önálló (Gt.), illetve a tisztségviselővel egyetemleges (Ptk.) felelősségében keresendő. Azokban az esetekben pedig, amikor a károkozás jellegénél fogva nem a vezető tisztségviselői jogviszonnyal összefüggésben történt, továbbra is a vezető önálló felelősségét kell megállapítani. Ha a kárt a tagok, alapítók döntése okozta, akkor azt értelemszerűen a jogi személynek kell betudni egyetemlegesség kimondása nélkül.

Azon lehet vitatkozni, hogy helyes döntés volt-e a jogalkotó részéről a vezetői felelősséget ilyen szigorúan mérni, azt az álláspontot azonban, mely szerint a vezető tisztségviselő ügyvezetői jogkörében okozott kárt továbbra is a társaság által okozott kárnak kell tekinteni, nem tudom elfogadni. Ha a jogalkotónak ez lett volna a szándéka, akkor minden bizonnyal (az alkalmazott és a jogi személy tagja által okozott kárért való felelősség szabályaihoz hasonlóan) úgy szólna a Ptk. 6:541. §-a, hogy „ha a jogi személy vezető tisztségviselője e jogviszonyával összefüggésben harmadik személynek kárt okoz, a károsulttal szemben a jogi személy a felelős”, majd ezt követően került volna kimondásra a szándékosan, a vezetői jogviszonnyal visszaélve stb. okozott kár esetén a jogi személlyel egyetemleges felelősség. Azt sem szabad elfelejteni, hogy korábban felmerült egy ilyen szabályozás lehetősége, hiszen a Szakértői Javaslat szerint a vezető tisztségviselő – az alkalmazotthoz és a taghoz hasonlóan – csak visszaélésszerű károkozása esetén felelt volna egyetemlegesen a jogi személlyel. A törvényhozó végül eltérő alapokra helyezte az egyetemlegesség kimondását a vezető, illetve a tag/alkalmazott esetében, arra azonban semmilyen utalást nem találunk, hogy az „e jogviszonyával összefüggésben” fordulatot másképpen kellene értelmeznünk az egyik, illetve a másik esetben. A jogalkotó tehát azt a megoldást választotta, hogy az alkalmazott és a tag által okozott kárért való felelősségre vonatkozó rendelkezésekhez képest eltérő módon, külön szakaszban szabályozza a vezető tisztségviselő által e jogviszonyával összefüggésben okozott kárért való felelősséget. Semmi akadálya nem lett volna a Gt. 30. § (1) bekezdése Ptk.-ba történő átültetésének, ez azonban nem történt meg. A lepel tehát nem átszúrásra, hanem lerántásra került.

²⁷ Eltérő álláspontot képvisel Nochta Tibor, lásd itt: *Nochta Tibor*: vj. 5. 38.

²⁸ *Gárdos István – Gárdos Péter*: vj. 4. 18.